

Szerkesztőség:

Az arad-ésanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

Bérmintetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el. Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az "Aradi Nyomdatársaság", az arad-ésanádi egyesült vasutak palotájában van, hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok bérmentve küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Table with subscription rates for different regions (Helyben, Vidéken) and terms (Fél évre, Egy évre, Egy hóra).

Hirdetések díja:

Nyolcz hasábos betűsor egyszeri hirdetésnél 6 kr. Minden következőnél 4 " Betétegy külön 30 " Nyilteér sora 15 "

Az elkeresztelések tárgyában illetékes oldalról fel vagyunk hatalmazva a következők kijelentésére:

A „Magyar Állam“ azon közleménye, mely szerint a főispánok utasítottak volna, hogy a február 26-iki rendelet érintő ügyekben ezentúl semmiféle intézkedést ne tegyenek, hanem minden esetben az említett rendelet körül felmerülő panaszokat, vádakokat a belügyminiszternek terjeszték fel, a valóságunk nem felel meg.

A kihágásokról szóló 1879. XI. t.-cz. végrehajtásával az igazságügyi és belügyminiszter biztává meg, ezen törvény végrehajtása tárgyában nevezett miniszterek által az 1880. évi 33,547. számú rendelet bocsátatott ki, melynek egyes §-ai minden ily esetek körüli eljárást szabályozván, a belügyminiszternek kötelessége egy a törvény, valamint a szabályzat minden rendelkezésének betartása felett őrködni; ezt teljesítette a belügyminiszter az általa kiadott rendelet által, más intézkedés azonban nem történt.

Szatmár és Nagy-Károly. Mint parlamenti körökből értesülünk, abban a kérdésben, hogy Szatmár vagy Nagy-Károly legyen megyeszékhely, a kormány úgy fog intézkedni, hogy újra rendezze a megyét és mind Szatmár, mind N.-Károly megyeszékhely lesz.

Reformok. Budapestről a következőket jelenti a „Pol. Corr.“: Magyarországra az osztrák-sorsjárték behozatalára vonatkozólag fölmerült hírek fölötté előte járnak a tényeknek. A pénzügyminiszteriumban ez az ügy eddig még nem jutott az előtanulmányok tanulmányozásáig sem és e tárgyra vonatkozólag a két pénzügyminiszterium között még nem történt semminemű eszmecsere.

A pénzügyminiszteriumban ez idő szerint az iparadó-reformra vonatkozó adatok összegyűjtésén dolgoznak. A kereskedelmi miniszteriumot a munkásbalaszt-biztosítási és betegsegélyezési törvényjavaslat foglalkoztatja.

A diplomáciai karban a legközelebbi napokban úgy a követsegének, mint a konzulátusoknál változások történnek. Mint értesülünk, több diplomáciai és konzulátusi alkalmazott diszponáltak más helyre. A végzett növekedések közül is többen állomáshoz jutnak.

A hunyadmegyei iskolák.

Szomszéd megyénk derék közlönye, a „Hunyad“, legutóbbi számában kimerítő értesítéseket nyújt az odaváló magyar iskolák és évi működéséről. A számos ipar, forgalmi és gyártelep, mely a természetből oly gazdagon megáldott Hunyadmegyében alakult, hazafias kötelességévé tette egyeseknek úgy mint hatóságoknak az idegen telepések gyermekeinek neveltetése és tanításáról gondoskodni, s mindent elkövetni arra nézve, hogy ezen megye a magyar kultúrának lassankint visszaadassék.

A kulturális intézetek között első helyen említendő a Piski-telep iskolája, nem csak azért, mert egy ujjon alakult nagy munkás- és iparos-község újabb nemzedékét magyarra neveli, hanem azért is, mert e fontos misszió élén a hatóság támogatásában egyes emberbarátok állanak, első sorban Paulé Iván vasuti állomásközpont, kinek fáradozását megosztja a magyar államvasut képviselőjében Makray József aradi üzemvezető. A piski-telepi népiskola - írja a „Hunyad“ - egyike a legjobban berendezett iskoláknak; van 4 tanítója, egy rendes és egy munkatantatója. Ami az évenként elért eredményt illeti, azzal mindenki, aki jelen volt a vizsgálatokon, teljesen meg lehet elégedve.

Hogy az érdeklődés a piskitelepi iskola iránt megye- sőt országszerte élénkebben nyilatkozik, annak egyik legfontosabb tényezője a gondnoksági elnök, daruvári Paulé Iván, ki egy ávtizednél régebben vezet az iskola ügyeit. A jelentékeny magánvagyon feletti rendelkezésű főnök szabad idejének jelentékeny részét az iskolában tölti; a jókat jutalomban részesíti, a gyengéket serkenti, buzdítja, a szegényeket könyvekkel, iskolai szerekkel ellátja, a távolabbi bejáróknak ebédet ad. Ha tekintélyesebb idegenek vagy hivatalbeli főbellevalók jönnek a telepre, azoknak legelső kötelességük az iskolát megnézni, mely hogy külsőleg is tetszetősebb legyen, a tornászok egyenruhát viselnek Paulé Iván bőkezűségéből, sőt újabb időben teljes katonai felszerelést is kaptak fából.

Az is előnyére szolgál a piskitelepi iskolának, hogy két gazdája van, vagy amint a hivatalos stílus mondja, „az iskolák felett a főfelügyeletet a nagyméltóságú közoktatási és közlekedési min. kir. miniszter urak és illetékes közegeik gyakorolják“. Az illetékes közegek pedig Réthi Lajos tanfelügyelő és Makray József aradi üzemvezető, kik egymást támogatva munkálkodnak az iskola továbbfejlesztésén.

Az évről vizsgálatok június 28-án és 29-én folytak le Réthi Lajos tanfelügyelő elnöklete alatt. Az évről ünnepély, melyre Pogány György főispánnál Dévárnál is több érdeklődő tanügyvezető érkezett, f. hó 30-án volt. A változatos munkakiállítás nagyon megnyerte a vendégek tetszését, s különös elismeréssel szölkaz a műhelytanoncok szép kivitelű munkáiról. A női kézimunkák stilszerű hímzései és tisztakivitelű tetszett leginkább; e kézimunkák az aradi kiállításra is be fogják küldetni. A Baross miniszter áldozatkészsége folytán épített s teljesen felszerelt kisdudóvót pedig mintaserűnek találta a díszes társaság. Délben Horváth Gyula országgy. képviselőnek és az Emke egyik alelnökének és Gyöngyösi János miniszteri tanácsosnak részvételével diszbed volt, melyen Makray József a vasuti igazgatóság nevében üdvözölte általában a vendégeket, s kiválóan Pogány György szépen átgondolt lendületes beszéddel megemlékezett Baross Gábor miniszter érdemeiről, éltette továbbá Ludvig államvasuti igazgatót és Makray üzemvezetőt. Felköszöntök mondtak még Paulé Ivánnak, mint az iskolai gondnokság elnökére, Szatmáry György országgyűlési képviselőre, a gondnokság tagjaira és a derék tanítótestületre.

Délután volt a jutalom-kiosztás. Annyi szép könyv és fényes tallér vándorolt a Makray kezéből az apró népség közé, hogy egy némelyik különféle címek alatt 3-4 darabot is elemeit. Volt verseny-szalvás; Nagy Gusztáv dr-nak „Egy parodon Piski mellett“ című szép költeményét szavalt a két fiú; az eredetileg egy tallérra tűzött jutalom a főispán és Makray által kibővíve 4 frtra nőtte ki magát, úgy, hogy mindegyik versenyző 2 frtot kapott.

A jutalomdíjakhoz az előbb említetteteken kívül hozzájárultak még: Fáy Béla, Horváth Gyula és Pogány György 10-10 frttal. Ezt a pénzt ki sem osztotta a bizottság, h nem az adományozók beleegyezésével a jövő iskolai évben a szegény gyermekek számára tanszerek fogának a 20 frtot meghaladó maradékból vásároltatni.

Hátszegen az „Erzsébet-leányiskola“ évről vizsgálati június hó 27-én és 28-án tartattak meg szépszánu közönség jelenlétében. A növendékek, még a nem magyar ajkúak is, kivétel nélkül mind nagyon jól feleltek. Június 29-én a reform. iskola tartotta meg vizsgáit a templomban, melyet az érdeklődő közönség zsufolóság megtöltött. A románok, kik az összes tanulóknak mintegy felét képezik, oly szülés és tisztán feleltek a magyar nyelvből, hogy csupa öröm volt őket hallgatni; de kaptak is mindnyáján jutalmat kivétel nélkül. Ugyanitt az iparostanoncok vizsgálja június 27-én folyt le nagyon csekély érdeklődés mellett, Vots Nándor városi főjegyző és négy iparos jelenlétében. A városi hatóság egyáltalán nem törődik az iparos-tanoncok oktatásával, az iparosok legnagyobb része pedig örül, ha nem zaklatják a különbösen is kelletlen iskoláztatást. Így történt, hogy a most 30 tanulóval befejezett iskolai évet egyetlen tanulólal kelle megnyitni. Az iparos-oktatás buzgó apostolai Hátszegen Vots Nándor és Harsits József, kik erőlyesen lépve fel a zsalasztások ellen, idézték elő a tanulók számára vonatkozó kedvező eredményt. A szemleli eredményt P. Ferenczi Károly tanítóknak lehet köszönni, ki nagy fáradsággal és példás türelemmel tanította a legnagyobb részt irástudatlan tanoncokat minden díj nélkül, mert nevezett tanító az évi tanításáért még eddig semmi díjat nem kapott, sőt még az is kétes, kap-e egyáltalán?

A pusztakaláni vasútársaság által fenntartott nép- és ipariskolánál a zárvizsgák f. évi június 29-én tartattak meg a hu-

nyadmegyei kir. s-tanfelyűelő jelenlétében, ki az iskolának hazafias szellemben való vezetéseért s a gyermeknek a tanulásban elért dícsőretremelő előhaladásáért nagy az iskolát fenntartó társulat helybeli igazgatóságának, valamint a tanítóknak teljes elismerését fejezte ki.

Szölkz és maradandóbb érdemeket és emléket alig lehet manapság a haza érdekében megszerezni, mint a nemzet újjászülésétének a gyermekek nemzeties nevelése által különösen ott tenni szolgálatakat, hol az a legszükségesebb, például Hunyadmegyében, s midőn a nép- és iparoktatás mozgalmait regisztráljuk, külön elismerést akarunk azok iránt kifejezni, kiknek az elért sikerekben részük van.

Táviratok.

Képviselelválasztás.

Brassó, júl. 6. (Saj. tud. táv.) A Szászhermányi választókörletben Bethlen András gróf földművelési minisztert ma nagy lelkesedéssel egyhangulag kikiáltották országgyűlési képviselőnek.

Naptár.

Julius 7. Hétfő. Róm. kath. naptár: Vilábad. — Prototás naptár: Eszter. — Görög-orosz naptár június 25.; Febrónius. — A nap két 4 óra 11 perczok, nyugszik 7 óra 37 perczok.

HIREK.

A nyári országos vásár nagyon silányul tütött ki, ami természetesen is, mert a gazdák a takarással voltak elfoglalva. A baromvásár a felhajtókra nézve nagyon kedvező volt, mert kevés marhát hajtottak fel és az árak e miatt kitünök voltak különösen az igavonó marhákra nézve. Így például a közönséges jármos ökrök párja 220-300 frtért kelt, holott a tavaszi országos vásáron 150 frt volt az ökrök párja. A lovak szintén nagy kelen-dőségnek örvendettek s a lovak darabja 150-200-300 frton kelt, holott a tavaszi vásáron 90-100-150 frtért lehetett ilyen lovakat kapni. A sertések ára szintén kitünő volt. Háromhónapos malac párja 15-20 frton, egy éves sertések pedig 40-50 frton keltek. A belső vásár olyan gyöngye volt, hogy egy jó hetivásárnak sem felelt meg.

Megyel alkalmazottak névsora. Fábrián László főispán táviratott vett Szapáry Gyula miniszterelnöktől, melyben felkéri őt, hogy a megyéknél alkalmazva levő összes tisztviselő, segéd- és kezelő-hivatalnokok, valamint a tisztelőbeli állásokat betöltő egyének névsorát hozzá haladékl nélkül, lehetőleg posta fordultával fölterjeszse.

Esküvő. Jung Péter előnyösen ismert nádasai jegyző tegnap esküdött örök hűségét a helybeli minoriták templomában Zachariás Ilonka kisasszonynak, városunk fiom műveltségű szüleitének. Sok boldogságot.

Az egyetemi polgárok jüliánának rendező bizottsága részéről Schenk Ferencz elnök már átadta az Emke részére járó összeget, a tiszta jövedelem felét: 68 frt 13 krt, Vászárhelyi Bélanak, az Emke aradi elnökének. Vászárhelyi Béla szép szavakban adott kifejezést köszönetének az ifjusági küldöttség előtt. Utalt arra a nagy erkölcsi és nem kevésbé szép anyagi sikerre, melyet az ifjak elérték, és abbéli reményét fejezte ki, hogy az ifjak e pompásan sikerült bált is méltóan fogják. Reméljük, hogy derék ifjak nem hagyják ezt maguknak kétszer mondatni.

Az aradi kiállításra most már javában készül Csanádmegye gazdaközönsége. Péntek délelőtt a nagylaki kiállítási bizottság tartott ülést, s megállapította azon 25 birtokos és gazda névsorát, kik a gyűjteményes magkiállításban résztvenni fognak. A névsorban a járás első birtokosai és földművelői foglalnak helyet. A kijelöltek még az üléstől felszólítást kaptak a részvételre, s felkérték, hogy magjaikat s általában kiállítandó terményeiket néhány nap alatt készítsék elő, hogy azokat az egylet megbízottja akadály nélkül átvehesse. Az egyleti megbízott sora járja a kijelölt birtokosokat és gazdákat, a szükséges zaoskókat magával viszi, s így a kiállítókat semminemű fáradság terhelni nem fogja. Végelesen megállapított ezenkívül Nagylakon a háziipar-kiállítás kérdése is.

Az aratás javában folyik Arad határában. A buza még nincs teljesen letakarva. Az ugynevezett hatsoros árpa már le van vágva, míg a chevalier-árpát (két-soros árpa) most vágják; június 21-én

kártékony kőd ereszkedett a termésre, mely különösen a búzáknak nagyon ártott. E kőd miatt az aradi határában nagyon kevés lesz a kitünő minőségű buza. (Ez-zel ellenkezőleg azt mondják, hogy a vidéken, különösen Ujpanát határában, évtizedek óta nem volt ilyen kitünő termés.) Az aradi határában szakemberek szerint a buza jó közép, az árpa gyenge közép termést fog adni. A zabot nagyon megrongálta egy kártékony féreg, melynek nevéét szakavatott gazdák se tudják. Ez a féreg kicsiben hasonlít a csigához és ellepve a növény levelét, kiszivta annak nedvét, úgy, hogy a növény elszáradt. A zabvetésekben egész nagy fehér foltozat okoztak a kártékony rovarok és a termést nagyon meggyöngyítették.

Személyi hír. Tallatschek Ferencz, a petrosényi közönbánya-társulat igazgatója, a tegnapi déli vattal városunkba érkezett, a kiállítás II. csoportjában elnökölendő.

A vásárállást már a nyári országos vásárra el kellett volna készíttetnie Arad városának. Azonban a miniszter figyelembe vette Arad város közönségének kérelmét, melyben halasztást kért s a vásárállás elkészítését elengedte egészen 1891. évi január hóig, a mikorra már a vásárállásnak készen kell lennie.

A nemzeti színház tagjai Makón szombat este befejezték három előadásra terjedő vendég-játékokat; a társulat kicsiny volt, de jó; élénk, művészi, gyönyörködtető minden előadás, olyan, a minőt a makói közönség csak ábrándjaiban látott még Makón.

Monyása, megyénk e kies fűrdője, kezd élénkülni. Az igazgatóság mindent megtejt, hogy a közönség kényelmének elég téssek. Ormó s Péter királyi tanácsos, nyugalmazott alispán ma szintén Monyására utazik több heti tartózkodásra.

Az időjárás nálunk állandóan 26° Reomur szerint s az eső csak nem akar esni, pedig az eltikkalt természetnek ugyancsak szüksége volna egy kis idő-tőre, noka az arató gazdák másként gondolkoznak. Másutt az időjárás nem viseli magát olyan szépen, mint nálunk. Így pl. Erdélyben nagy eső volt, mely llyen, Lesnyeken, Branyicskán és Solymoson jégeressé fajult s a hatalmas, nagy szemű jég sok kárt tett a gabonában. Erdély belső részében pedig óriási felhőszakadás volt, mely a termények egy részét tönkre tette és hidakat is lerombolt. Miskolcra is nagy jégesőt jeleznek. A város területén nem kevesebb, mint kilencszáz tütött le az istennya s a jég különösen a kertekben nagy károkat okozott.

Kielégített hűség. Menyasszony: Ah, édes vőlegényem, boldogságom teljes volna, - hiszen úgy szerettek! - ha például tartalékos hadnagy volnál. Mert lásd, az a kard, meg az az egyenruha egészen más! Vőlegény: Akkor etekintetben légy nyugodt, édes szívem; te olyan családajutottál, melyben az egyenruha dominál. Hiszen az én édes anyám aranypászománt-készítő volt, az atyám pedig - városi rendőr.

Az arados fűrdő számos hiányára figyelemet bennünket számos olvasónk. Így többek között az uszodájában a lépcsőzet oly hiányos és gyenge, hogy ha 3 egyen egyszerre rálép, a lépcső összetörede nem lehetetlen. Egy másik nagy hiánya az óra, melynek pedig ily nyilvános helyen nem szabadna hiányoznia.

Szarász-szabályozás. A szarász-szabályozási munkálatok már annyira haladtak, hogy a legközelebbi hetekben megkezdődik az új meder ásása Gáj körül, valamint a város birtokai mentén egész a Jakabffy-féle tanyáig.

Hogy ezen ujjonnan ásanód meder műszakilag teljesen megfeleljen az azon felől a beonítások ellen is biztosítva legyen, a város tanácsa a társulattal egyetértőleg több igen czélszerű korrekciót tervez, melyek oda irányulnak, hogy egyrészt az óriási kanyarulatok által elfoglalt nagy területek - melyek részben Gáj külváros belterületét is érintik - megmentessék, másrészt a gyors és biztos vízlevezetést lehetővé tegyék. Ezen korrekciók, a mellett, hogy műszakilag rendkívül előnyösek lesznek, még a városnak hasznót is fognak hajtani, amennyiben ötször akkora területet nyer a kanyarulatokból, mint amennyit a csatorna céljaira átenged.

Meg vagyunk győződve, hogy Arad város közönsége ezen műveletet a legnagyobb örömmel fogja elfogadni.

Uj megálló-hely. Az államvasutak igazgatósága tudatja, hogy a 301. számú gyorsvonat, mely Budapest és Kolozsvár között közlekedik, Sül-Sáp állomáson megáll, hutasokfel- vagy leszállniakarnak.

A torony alól. A rend embereit tegnap bujtatták bele a nyári zubbnyokba. A múlt nyáron benne felejtették őket a tétl-mondurbán.

Méheszeti előadás. Nagy Zsigmond méheszeti vándortúró folyó évi július havában Csanádmegye néhány közsegeben méheszeti előadást fog tartani, melyre nézve az uti-tervet követésekben állapítja meg: Folyó hó 15-én Magyar-Báuhgyesen, 16-án Mész-Kovácskán, 17-én Tót-Kovácskán, 18-án Pitvaroson, 19-én Csanád-Palotán, 20-án 21-én Nagylakon, 22-én Makón, 23-án Földeákon fog megjelenni. Elszállásolásra és előfogatrol gondoskodni az illető községi előjárók feladata leendő.

A kereskedő-ifjak V. orsz. kongresszusának rendező bizottsága napról-napra nagyobb buzgalmat fejt ki Mitlemman Bódog elnöklete alatt. A messze vidékről folyton érkeznek részvételi bejelentések. A szombat este tartott rendezőbizottsági gyűlésen a következő újabb bizottságok alakultak meg: A kongresszus pénzügyi bizottsága; tagjai Barth Lajos és Sonnenfeld Vilmos; a hálrarendő bizottsága a végrehajtott bizottság összes helybeli tagjai kivül pénztárnokká Bing Béla, ellenőrré Egarterer Lajos választották. A pályatársakhoz intézett hivatalos meghívások e napokban lesznek szétküldve s szélrózsa minden irányába.

Temesvárról arról értesülünk, hogy a szombaton tartott közgyűlésen nagy többséggel keresztülmeg az indítvány, hogy a Major külvárosi (Majorhófa) telek-biroság és jegyzőség megszüntetessék s a józsefvárosi telekbirosághoz csatolassék.

Terhes, nagy felelősséggel járó feladata van a kereskedő-kongresszus aradi fogadó és elszállásolási bizottságának. Az eddigi kongresszusok alkalmából teljes ingyenes elszállásolásban részesültek kereskedőink Budapestben, Szegeden, Kolozsvárott és Kassán. Méltó revanche megadhatása céljából müködik most az aradi kereskedők fogadó és elszállásolási bizottsága Barth Lajos elnöklete alatt. Tegnap ülése alkalmából elhatározta, miszerint küldöttséget meneszt helybeli polgártársainkhoz, 2 éjjelre ingyenes lakást kérendő. A vendégek legkevésbé sem fűrésztják a lakást adókat; a kongresszus programja annyira igénybe veszi idejüket, hogy alig lesznek pár órárt homu. - Arad város jó hírnevének megóvása teszi szükségessé vendégek méltó fogadtatását. - Lakások bejelentendők a biz. elnöknek Barth Lajos üzemében (Szabadságtér 17.) sz. és a biz. jegyző Kalivoda Ferencznel az „Alföld“ kiadóhivatalában.

Öngyilkossá lett betörő. Temesvárról sürgönyzik: Szombaton déleán a Schneider-féle lottó-gyűjtőde ajtaját egy ismeretlen egyén felfeszítette. Midőn be akart hatolni, három rendőr odarohant, mire az az idegen futának eredt. Mikor utolérték, revolvert rántott elő s melbe lötte magát. Rögötn meghalt. Zsebében három beretvát, két riskontát és Hennig Agost 50 éves berlini születésű fazekasra szóló hamis utlevelet és két krajczárt találtak. Több körülmény arra mutat, hogy az illető napok óta tervezte valamely lottó-gyűjtőde kirablását.

Száz forintnyi jutalomban részesülhet egy becsületes megtaláló. A vásártéren a tegnapi napon egy falusi kereskedő 780 frttal telt erszényt vesztett el. A kapitányi hivatalnál oly megjegyzéssel tetetett arról feljelentés, miszerint a megtaláló 100 frtnyi ajándékot kap, ha a tárczát a rendőrségnek átadja.

Templomszentelés Szegeden. A szegedi díszesen restaurált belvárosi templom felszentelésére Németh József fölszentelt püspök, kaptalan helyökn szombaton d. e. 11 órakor Temesvárról oda érkezett s a pályavárban Szeged város nevében Pálffy Ferencz polgármester, a papság nevében pedig Kun László dr főesp., makói apátplébános által fogadtatott. Az üdvözlések után a püspök a város díszfogatán a felhógzózott Boldogasszony-sugárton keresztül bevonult a városba a belvárosi plébániára, ahol rövid pihenés után a városi hatóság, papság és községi iskolások tisztelegéseit fogadta. A templomszentelés a megállapított program szerint ma déleán megvége.

Távirás a bibliával. Egy aradi családapától a következő táviratot kaptak a familia: „Szent János levelei 13-ik és 14-ik vers.“ A család felkereste a biblia e helyeit s e tizonharmadik versben a következőket találta: „Sok dolgot kell veletek közölnöm, de pennával és tentával nem akarok írni“; a 14-ik versben pedig: „Remélem, hogy rövid időn látni foglak benneteket s akkor szóval mindent elvégezhetünk.“ Így lehet felhasználni a bibliát a távirati szavak spórolására.

Főhercegi nász Budavárában. Margit főhercegnek, József főherceg leányának, Thurn-Taxis Albert herceggel leendő egybekelési ünnepére, mely július

